

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Obdo/43/2023
Identifikačné číslo spisu:	6121404062
Dátum vydania rozhodnutia:	28.10.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Jaroslava Fúrová
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6121404062.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jaroslavy Fúrovej a členiek senátu JUDr. Kataríny Pramukovej a JUDr. Andrey Sedlačkovej v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti Ručiteľ s. r. o., Bratislava - mestská časť Staré Mesto, Mostová 2, IČO: 46 745 556, zastúpenej advokátskou kanceláriou ADVOKAT-S, spol. s r.o., Bratislava, Konventná 9, IČO: 35 948 540, proti žalovanému občianskemu združeniu BMX klub Rača, Bratislava - mestská časť Rača, Hečkova 3, IČO: 30808774, zastúpenému advokátom Mgr. Vladimírom Šárnikom, Bratislava - mestská časť Ružinov, Rožňavská 2, IČO: 30865077, o zaplatenie 655,20 eura s príslušenstvom, vedenom na Mestskom súde Bratislava III pod sp. zn. 25Cb/171/2021, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 29. novembra 2022 č. k. 2Cob/153/2022-166, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a .

II. Žalobkyňa m á voči žalovanému n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Mestský súd Bratislava III [pôvodne ešte ako Okresný súd Bratislava III (ďalej len „súd prvej inštancie“)] uznesením z 23. mája 2022 č. k. 25Cb/171/2021-118 (ďalej len „uznesenie súdu prvej inštancie“) rozhodol tak, že prvým výrokom konanie zastavil, druhým výrokom vrátil žalobkyni súdny poplatok za žalobu a posledným tretím výrokom priznal žalobkyni nárok na náhradu trov konania v plnej výške. Z odôvodnenia uznesenia súdu prvej inštancie vyplýva, že konanie zastavil na základe späťvzatia žaloby. K tomuto procesnému úkonu žalobkyňa pristúpila z dôvodu zaplatenia žalovanej sumy (15. februára 2022). Rozhodnutie o trovách konania súd prvej inštancie odôvodnil tým, že žalovaný procesne zaviniť zastavenie konania oneskoreným zaplatením žalovanej sumy po podaní žaloby (odsek 17. odôvodnenia uznesenia súdu prvej inštancie). Ich náhradu priznal v plnej výške žalobkyni ako protistrane, ktorá zastavenie konania v zmysle § 256 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) procesne nezavinila (odsek 18. odôvodnenia uznesenia súdu prvej inštancie“).

2. O odvolaní žalovaného (č. l. 125) podanom proti uzneseniu súdu prvej inštancie v rozsahu tretieho výroku (o nároku na náhradu trov konania) rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 29. novembra 2022

č. k. 2Cob/153/2022-166 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Odvolací súd prvým výrokom uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutom rozsahu potvrdil a druhým výrokom priznal žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

V odôvodnení napadnutého uznesenia, odvolací súd konštatoval, že odvolanie nie je dôvodné. Zdôraznil, že späťvzatie žaloby je jedným zo širokej škály dispozičných oprávnení žalobcu

ako účastníka konania s postavením tzv. dominus litis, ktorý má právo procesnými úkonmi, ktoré sú prejavom jeho autonómnej vôle, ovplyvňovať priebeh a smerovanie celého súdneho konania. V prípade, ak žalovaný svojím správaním, spočívajúcim v splnení žalovanej povinnosti po začatí konania, vyvolá u žalobcu nevyhnutnosť späťvzatia žaloby, považuje

sa na účely náhrady trov konania žalovaný za stranu, ktorá procesne zastavenie konania zavinila. Zastavené konanie nemôže dospieť do štádia meritórneho rozhodovania, preto

na určenie, kto vznik nákladov súdneho konania spôsobil, nemožno použiť kritérium úspechu vo veci - týmto kritériom sa stáva práve zavinenie toho, kto zavinil, že súdne rozhodnutie neskončilo meritórnym rozhodnutím. Na podporu svojich úvah odvolací súd poukázal

na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“)

z 15. augusta 2018 č. k. IV. ÚS 457/2018-10). Odvolací súd mal za preukázané, že žaloba, ktorou sa žalobkyňa domáhala zaplattenia určitej sumy, bola vzatá späť z dôvodu jej zaplattenia žalovaným po podaní žaloby. Toto žalobkyňa uviedla vo svojom späťvzatí žaloby.

Rozhodné bolo, že žalovaný zaplatil žalovanú sumu. Tým vyvolal u žalobkyni nevyhnutnosť späťvzatia žaloby, a teda procesne zavinil zastavenie konania. Preto nárok na náhradu trov konania prináleží žalobkyni.

Dovolenie

3. Proti napadnutému uzneseniu v rozsahu jeho prvého (potvrdzujúceho) výroku podal žalovaný v zákonom stanovenej lehote dovolanie. Výslovne uviedol, že tak robí podľa § 420 písm. f) CSP, t. j. z dôvodu zmatečnosti rozhodnutia. Domáha sa ním zrušenia napadnutého uznesenia.

4. Podľa žalovaného od začiatku konania a opakovane žiadal, aby nebol zaviazaný k náhrade konania, ale naopak, aby mu bola priznaná. Pokiaľ odvolací súd tvrdí opak, napadnuté uznesenie je zmatečné a svojvoľné. Poukázal pritom na odsek 5. napadnutého uznesenia, kde odvolací súd uviedol zjavnú nepravdu: Žalovaný v konaní pred súdom prvej inštancie ani v podanom odpore a ani v inom podaní súd prvej inštancie o aplikáciu ustanovenia § 257 CSP nepožiadaval a to napriek tomu, že bol v konaní zastúpený advokátom. Žalovaný tak činí až v odvolacom konaní, čo je však neprípustné pre oneskorenosť.

Následne citoval časť svojho odporu podaného v konaní, v zmysle ktorej žiadal nepriznať žalobcovi trovy konania a časť svojho vyjadrenia zo 14. júna 2022

[odvolania, pozn. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd)], v zmysle ktorej by náhrada trov konania mala byť priznaná žalovanému, nie žalobkyni.

5. Odvolací súd nevysvetlil, prečo by sa žalovaný nemohol domáhať priznania náhrady trov konania jemu a nepriznania náhrady žalobkyni v odvolacom konaní. Žalovaný to uviedol ako reakciu na to, že odvolací súd mu vytkol oneskorené domáhanie sa aplikácie § 257 CSP: Žalovaný tak činí až v odvolacom konaní, čo je však neprípustné pre oneskorenosť.

Odvolací súd pritom svojvoľne interpretuje aj procesné podania žalovaného.

Žalovaný sa domáhal aplikácie § 256 CSP, nie § 257 CSP. Nežiadal totiž iba nepriznanie náhrady trov konania žalobkyni, ale žiadal, aby bola naopak priznaná jemu.

6. Žalovaný poukázal na to, že odkazované uznesenie ústavného súdu vedené

pod sp. zn. IV. ÚS 457/2018 rieši opačnú situáciu, t. j. neúspešnými sťažovateľmi

boli žalobcovia, ktorí boli zaviazaní k náhrade trov konania po tom, ako zobrali späť žalobu. Ide teda o presne opačnú situáciu, ako v tejto veci. Ďalej argumentoval zrejmovou nespravodlivosťou, keď je priznaná náhrada trov konania žalobkyni, ktorá uplatňuje nesplattnú pohľadávku. Mal za to, že pokiaľ veriteľ žaloval nesplattnú pohľadávku, nepatrí mu nárok

na náhradu trov konania za úkony v konaní vykonané pred splattnosťou pohľadávky.

Išlo totiž o žalobu predčasnú, a teda nedôvodnú. Na veci nič nemení ani skutočnosť,

že v priebehu konania sa stane pohľadávka splatnou, a teda žaloba dôvodnou.

Účelom súdneho konania nie je nahrádzať výzvu na zaplatenie pohľadávky, ktorá sa stane splatnou až na výzvu. Žalovaný podal odpor dôvodne v časti úrokov z omeškania za obdobie pred splatnosťou pohľadávky. Napadnuté uznesenie je teda nespravodlivé a formalistické, založené na svojvoľnom sebaobmedzení sa súdu v posudzovaní veci. Nie je pravdou, že by súd nemohol skúmať dôvody, ktoré žalobkyňa viedli k späťvzatiu žaloby. Nič súdu nebráni posúdiť, či bola žalovaná pohľadávka splatná alebo nesplatná, najmä keď splatnosť mala nastať na výzvu a ani sama žalobkyňa netvrdí, že by takúto výzvu žalovanému doručila.

7. Žalovaný namietal arbitrárnosť napadnutého uznesenia tiež z dôvodu, že odvolací súd nereagoval na jeho odvoláciu námietku porušenia dobrých mravov, keďže žalobkyňa si uplatnila nárok zlomyseľne a šikanózne za uplynulé obdobie nie naraz, ale bez vecného dôvodu po častiach, vždy za tri mesiace samostatnými návrhmi. Podľa názoru žalovaného išlo o snahu navýšiť trovy konania a obťažovať žalovaného, čo je postup v rozpore s dobrými mravmi. Na jednej strane žalovaný tvrdí, že odvolací súd sa s námietkou vysporiadal nielen formalisticky, ale nelogicky: Ak bol žalovaný toho názoru, že si žalobca uplatňuje podaným návrhom nárok nesplatený alebo rozporný s dobrými mravmi, mohol takto argumentovať v spore a rozporovať nárok uplatnený žalobou. Na druhej strane tvrdí, že odvolací súd na námietku nereagoval, čím porušil jeho právo na spravodlivý súdny proces.

Vyjadrenie k dovolaniu

8. K dovolaniu žalovaného sa vyjadrila žalobkyňa. Podľa jej názoru napadnuté uznesenie čo do odôvodnenia obstojí, pretože poskytuje jasnú odpoveď na to, prečo odvolací súd náhradu trov konania žalobkyni priznal. Odvolací súd uviedol, že zavinenie, čo do zastavenia konania je potrebné vnímať výlučne z procesného hľadiska, a dôvody týkajúce sa hmotného práva v prípade procesného vnímania zavinenia zastavenia konania sú irelevantné.

Odkaz na uznesenie ústavného súdu vedené pod sp. zn. IV. ÚS 457/2018 považuje žalobkyňa za správny. Odvolací súd vychádzal zo všeobecných záverov daného rozhodnutia, čo do procesného zavinenia pri náhrade trov konania. Čo sa týka tzv. zjavnej nepravdy, žalovanému ušlo, že ide o časť odôvodnenia, ktoré len opisuje odvolanie žalobkyne a nevyjadruje vlastný právny názor odvolacieho súdu. Uniklo teda pozornosti žalovaného, že tam bol sumarizovaný obsah vyjadrenia žalobkyne k odvolaniu žalovaného, a nejde o samotné právne posúdenie veci odvolacím súdom. Rovnako mu uniklo pozornosti, že odvolací súd sa § 257 CSP nezaoberal a právne posúdil vec podľa § 256 ods. 1 CSP.

9. K námietke, že sa žalobkyňa domáha svojho nároku viacerými žalobami, osobitne uviedla, že nič jej v tom nebráni, naviac jej nároky vznikajú plynutím času, keď žalovaný neoprávnene užíva pozemok žalobcu bez právneho dôvodu, čím sa bezdôvodne postupne obohacuje. Žalobu zúžila na kratšie časové obdobia, aby žalovaný nemohol uviesť, že v určitých dňoch pozemok neužíval. Okrem toho, súdny poplatok i tarifná odmena sa odvíja od hodnoty veci a z toho pohľadu je irelevantné, či sa žalobkyňa nároku domáha v jednom alebo vo viacerých konaniach.

10. Žalobkyňa zdôrazňuje, že otázka, či žalovaného vyzvala pred podaním žaloby na plnenie alebo nie, je otázkou hmotného práva, ktorá nemá miesto pri rozhodovaní o náhrade trov konania v prípade späťvzatia žaloby na základe plnenia žalovaného počas súdneho konania. Ide tiež o otázku dokazovania. To uviedla aj výslovne vo vzťahu k otázke splatnosti uplatnenej pohľadávky. Žalovaný zavinil vznik trov, keď nepostupoval podľa platobného rozkazu, ale tento odporoval odôvodňujúc viacerými hmotnoprávnymi dôvodmi a spôsobil tak vznik ďalších úkonov vo veci. Na podporu svojich tvrdení žalobca poukázal na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 292/2010 z 19. októbra 2010 a na závery obsiahnuté v odbornej literatúre týkajúce sa predmetnej problematiky.

11. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas (§ 427 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že tento mimoriadny opravný prostriedok žalovaného treba odmietnuť [§ 447 písm. c) CSP].

12. Podľa § 420 písm. f) CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Podľa § 431 ods. 1 a 2 CSP, dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

14. Podľa § 447 písm. c) CSP, dovolací súd odmietne dovolanie, ak smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

15. Z dovolania vyplýva, že žalobkyňa výslovne uplatnila dovolací dôvod podľa § 431 CSP v spojení s § 420 písm. f) CSP. Dovoláním je napadnutý potvrdzujúci výrok napadnutého uznesenia, a to v rozsahu rozhodovania o nároku na náhradu trov konania.

Ide tak o rozhodnutie, ktorým dovolací súd končí rozhodovanie o danom nároku a ktoré je preskúmateľné v dovolacom konaní v intenciách § 420 CSP [I. ÚS 275/2018 (74/2018), I. ÚS 300/2020, IV. ÚS 34/2021 (71/2021) a IVObo2/2021 (R 91/2021)].

16. Vo vzťahu k tzv. zjavnej nepravde (odsek 4. odôvodnenia tohto rozhodnutia) najvyšší súd uvádza, že nejde o konštatovanie samotného odvolacieho súdu, ale o tvrdenia žalobkyne obsiahnuté v jej vyjadrení k odvolaniu žalovaného (druhá strana č. I. 134).

Toto vyplýva aj z odôvodnenia napadnutého uznesenia, a to zo systematického zaradenia, keď dané tvrdenia žalobkyne nadväzujú na súdom vymedzený obsah odvolania a zároveň predchádzajú konštatovaniu súdu o ďalších podaniach, ktoré strany sporu urobili.

Zároveň už v prvej vete odseku odôvodnenia napadnutého uznesenia, v ktorom sú obsiahnuté tvrdenia žalobkyne, súd uvádza obsah vyjadrenia žalobkyne k odvolaniu žalovaného (odsek 5.). Takýto prípadný nedostatok by zároveň nijakým spôsobom neznemožňoval žalovanému uskutočňovanie jemu patriacich procesných práv. V intenciách odôvodnenia napadnutého uznesenia totiž taká argumentácia nemala kľúčový význam pre samotné rozhodnutie, pričom dovolanie voči odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné (§ 358 CSP). Najvyšší súd k tomu ešte navyše dodáva, že na priznanie nároku na náhradu trov konania žalovanému tento poukazoval až v odvolacom konaní (v odvolaní na č. I. 125 a v odvolacej republike na č. I. 143), a teda nerobil tak od začiatku konania. Toto je v civilnom sporovom konaní bezvýznamné, keďže súd rozhoduje o trovách konania ex offio, a teda bez ohľadu na návrhy strán sporu. Pre priznanie alebo nepriznanie náhrady trov konania súd posudzuje kritériá, ako je úspech v spore (§ 255 CSP), procesné zavinenie strany sporu (§ 256 CSP) alebo dôvody hodné osobitného zreteľa (§ 257 CSP).

17. Obdobné platí aj vo vzťahu k nevysvetleniu nemožnosti žalovaného vo vzťahu k domáhaniu sa určitého rozhodnutia o trovách konania (odsek 5. odôvodnenia tohto rozhodnutia). Aj v tomto prípade totiž žalovaný reaguje nie na konštatovanie samotného odvolacieho súdu, ale na tvrdenia žalobkyne obsiahnuté v jej vyjadrení k odvolaniu žalovaného (č. I. 135). Ani táto argumentácia nemala kľúčový význam pre samotné rozhodnutie.

Nakoniec, ako už bolo uvedené, súd rozhoduje o trovách konania ex offio, a teda bez ohľadu na návrhy strán sporu. V tomto ponímaní je tak irelevantné aj tvrdenie žalovaného o svojoľnej interpretácii jej procesného podania. Súd nižšieho stupňa navyše použil § 256 CSP, a nie § 257 CSP, hoci nie tak, ako si to želá žalovaný, čo však samé o sebe nepredstavuje nesprávnosť napadnutého uznesenia.

18. Na podporu svojich úvah dovolací súd poukázal na uznesenie ústavného súdu z 15. augusta 2018 č. k. IV. ÚS 457/2018-10, a to tak, že v celom odseku odôvodnenia napadnutého uznesenia (odsek 12.) z jeho určitej časti dovolací súd priamo vychádzal (časť na strane 10. a 11. rozhodnutia dostupného na webovom sídle: <https://www.ustavnysud.sk/docDownload/854c9ef3-45cf-40d8-b442-a02fb2428f7e>). Navyše ide o časti uznesenia ústavného súdu, ktoré ústavný súd prevzal z komentára k CSP (ŠTEVČEK, M. a kol. Civilný sporový poriadok. 1. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 531) a zo svojho skoršieho rozhodnutia (III. ÚS 292/2010). Ich obsahom sú právne názory

k posúdeniu kritéria procesného zavinenia pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania, ak žalobca vzal žalobu späť. Tieto majú všeobecnú povahu, keďže predstavujú určitý návod na právne posúdenie, ktorá strana sporu procesne zavinila zastavenie konania pri späťvzatí žaloby.

Všeobecné závery súdov je potrebné chápať v rovine výkladu aplikačnou praxou, ktorých použitie samé o sebe nie je vadou zmätočnosti. Možno ich použiť pri rozličných okolnostiach prípadu, ako to bolo aj v prípade odkazovaného ústavného súdu, resp. príslušných rozhodnutí súdov nižšieho stupňa. Povinnosť nahradiť trovy konania bola totiž uložená žalobcom, ktorí vzali žalobu späť, nie však preto, že by dosiahli to, čo v žalobe požadovali. Preto v zmysle daných všeobecných záverov procesne zavinili zastavenie konania.

Ako vyplýva z odôvodnenia napadnutého uznesenia, naopak žalobkyňa v priebehu konania dosiahla to, čoho sa žalobou domáhala, a preto žalobu vzala späť (odsek 2. odôvodnenia tohto rozhodnutia). Táto odlišnosť vecí, na ktorú poukazuje žalovaný (odsek 6. odôvodnenia tohto rozhodnutia) sa však neprejavila v rozdielnej rozhodovacej činnosti, ktorá by mohla byť predmetom dovolacieho prieskumu v rovine dovolacieho dôvodu tzv. vady zmätočnosti podľa § 431 CSP v spojení s § 420 písm. f) CSP.

19. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania sa s poukazom na § 251 CSP týka len priznania nároku na náhradu všetkých preukázaných, odôvodnených a účelne vynaložených výdavkov, ktoré vznikli v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva, teda o aké konkrétne výdavky (ktorých konkrétnych úkonov týkajúce sa) ide, ešte nie je známe. Rozsah a konkretizácia úkonov, za ktoré bude v konečnom dôsledku priznaná náhrada trov konania, teda v akej konkrétne výške bude priznaná, je v zmysle § 262 ods. 2 CSP samostatným predmetom rozhodovania súdu, ktoré nasleduje po právoplatnom rozhodnutí o nároku na náhradu trov konania (v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí, § 262 ods. 1 CSP).

Preto nie je v tomto konaní opodstatnená námietka žalovaného týkajúca sa priznania náhrady trov konania žalobcovi, ktorý sa domáha zaplattenia nesplatennej pohľadávky (odsek 6. odôvodnenia tohto rozhodnutia). Naopak súd prvej inštancie rozhodujúci o výške trov konania by sa ňou mal zaoberať, ak bola v konaní uplatnená.

20. Pre úplnosť najvyšší súd dodáva, že prijaté závery obsiahnuté v napadnutom uznesení sa zhodujú s ustálenou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu. V tejto súvislosti dáva súd do pozornosti napr. uznesenie najvyššieho súdu z 29. mája 2014 sp. zn. 7MCdo/1/2014, z ktorého vyplýva, že ak súd zastavuje konanie v dôsledku späťvzatia, musí sa zaoberať pri rozhodovaní o náhrade trov konania otázkou, či niektorý z účastníkov zavinil, že konanie muselo byť zastavené. Keďže nárok na náhradu trov konania je nárokom vyplývajúcim nie z hmotného, ale procesného práva, otázku, či išlo o dôvodne podanú žalobu, je nevyhnutné posudzovať z procesného hľadiska, a teda z hľadiska vzťahu výsledku chovania žalovaného k požiadavkám žalobcu. Ide teda o to, či sa žalobca domohol uplatneného nároku alebo nie, pričom súd neskúma, či by bol žalobca v meritórnom konaní úspešný alebo nie (podporne uznesenie najvyššieho súdu z 25. októbra 2010 sp. zn. 3Sžo/225/2010).

Rovnako tak v zmysle uznesenia ústavného súdu z 9. januára 2024 sp. zn. IV. ÚS 1/2024, pri rozhodovaní o náhrade trov zastaveného konania musí všeobecný súd vychádzať zo zásady zodpovednosti za zavinenie, ktorá je zakotvená v § 256 ods. 1 CSP. Jej podstata spočíva v sankcionovaní strany, ktorá svojím procesným konaním zavinila zastavenie konania tým, že je povinná nahradiť trovy konania protistrane. Zavinenie sa pritom posudzuje prísne zo stránky procesnoprávnej, nie hmotnoprávnej. Všeobecný súd teda neposudzuje dôvodnosť podanej žaloby, vecnú legitimitáciu či iné okolnosti hmotnoprávnej povahy.

Pre posúdenie zavinenia za zastavenie konania pri späťvzatí žaloby sú významné len okolnosti, za ktorých došlo k späťvzatiu. Z uvedeného vyplýva, že kritérium procesného zavinenia treba posudzovať z objektívneho hľadiska vo vzťahu medzi tým, čo žalujúca strana žiadala

a skutočnosťou, pre ktorú žalujúca strana vzala žalobu späť. O uvedených záveroch svedčí aj konštatovanie obsiahnuté v odseku 24. nálezu ústavného z 20. marca 2018

sp. zn. II. ÚS 569/2017, podľa ktorého „možno vo všeobecnosti uviesť, že odporca procesne zaviní potrebu späťvzatia návrhu a následného zastavenia konania spravidla vtedy, keď sa po podaní návrhu rozhodne navrhovateľov nárok uspokojiť.“ Pokiaľ teda v danom prípade musela žalobkyňa zobrať späť žalobu pre správanie žalovaného, spočívajúce v úhrade žalovanej sumy po začatí konania, potom je vecne správne konštatovanie, že žalovaný procesne zavinil zastavenie konania, v dôsledku čoho trovy žalobkyne znáša žalovaný.

21. Vo vzťahu k dôvodnosti žaloby najvyšší súd ešte poukazuje na to, že žalovaný zaplatil žalovanú

sumu 15. februára 2020 (č. l. 110), teda po viac ako 6 mesiacoch od kedy mu bol doručený platobný rozkaz na zaplatenie žalovanej sumy (č. l. 44).

Medzitým žalovaný podal odpor proti platobnému rozkazu, ktorý odôvodnil a v ktorom nenamietal len voči uplatneniu náhrady trov konania (č. l. 45), následne bol upovedomený o postúpení veci súdu príslušnému na prejednanie veci podľa CSP na podklade návrhu žalobkyne na pokračovanie v konaní (č. l. 62), bolo mu umožnené sa vyjadriť k replike žalobkyne (č. l. 73 a 74) a navrhol spojenie vecí do jedného konania (č. l. 83).

Z uvedeného tak vyplýva, že v zmysle doktrinálneho výkladu k § 143 zákona č. 99/1963 Sb. Občanský soudní řád, ktorý žalovaný citoval v dovolaní, po začatí konania v ňom žalovaný nepreukázal, že by prejavoval úmysel dlh zaplatiť. Žaloba tak bola vzhľadom na dané okolnosti de facto dôvodná. Tu je však potrebné poukázať na to, že česká právna úprava výslovne zakladá povinnosť žalovaného nahradiť trovy konania pri späťvzatí žaloby, a to za naplnenia troch predpokladov, ktorými sú späťvzatie žaloby, správanie sa žalovaného a nakoniec dôvodnosť žaloby. Naproti tomu takáto úprava v Slovenskej republike absentuje a ako vyplýva

z už uvedeného právneho názoru obsiahnutého v uznesení ústavného súdu z 9. januára 2024

sp. zn. IV. ÚS 1/2024, súd pri posudzovaní procesného zavinenia strany sporu (ako predpokladu pre priznanie náhrady trov konania protistrane) neposudzuje dôvodnosť podanej žaloby.

22. Na záver žalovaný namieta voči nedostatočnému odôvodneniu napadnutého uznesenia, keď odvolací súd sa nevysporiadal s námietkou žalovaného (odsek 7. odôvodnenia tohto rozhodnutia). Tam, kde namieta voči formalistickému a nelogickému vysporiadaniu

sa s námietkou, najvyšší súd poukazuje na to, že aj v tomto prípade (obdobne ako v odseku

16. a 17. odôvodnenia tohto rozhodnutia) nejde o konštatovanie samotného odvolacieho súdu, ale o tvrdenia žalobkyne obsiahnuté v jej vyjadrení k odvolaniu žalovaného (druhá strana č. l. 134).

23. Najvyšší súd vychádzajúc z názoru, že konanie pred súdom prvej inštancie a odvolacie konanie tvoria z hľadiska predmetu konania jeden celok (IV. ÚS 489/2011), neposudzoval napadnuté uznesenie izolovane, ale komplexne s uznesením súdu prvej inštancie

(II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09). Už uznesenie súdu prvej inštancie stručne a jasne ozrejmuje, aké správanie založilo procesné zavinenie zastavenia konania

(odsek 1. odôvodnenia tohto rozhodnutia). Odvolací súd toto doplnil o vysvetlenie ako právne posúdiť, ktorá strana sporu procesne zavinila zastavenie konania pri späťvzatí žaloby a v rámci toho osobitne, ktoré okolnosti sa majú posudzovať. Ide o argumentáciu obsiahnutú

v odseku 12. odôvodnenia napadnutého uznesenia prevzatú z uznesenia ústavného súdu

z 15. augusta 2018 č. k. IV. ÚS 457/2018-10 (bližšie aj v odseku 18. odôvodnenia tohto rozhodnutia): Z formálneho hľadiska je procesné zavinenie zastavenia konania pri späťvzatí žaloby vždy na strane žalobcu, ktorý ako už bolo uvedené, ako jediný môže disponovať žalobou a predmetný úkon späťvzatia realizuje na vlastnú procesnú zodpovednosť.

Avšak uvedený reštriktívny záver nemožno bez ďalšieho generalizovať pri rozhodovaní súdu

o náhrade trov konania. V prípade, ak žalovaný svojím správaním, spočívajúcim predovšetkým v splnení žalovanej povinnosti po začatí konania, vyvolá u žalobcu nevyhnutnosť späťvzatia žaloby, považuje sa na účely náhrady trov konania žalovaný za stranu, ktorá procesne zastavenie konania zavinila. V rámci zastavenia konania nemôže toto dospieť do štádia meritórneho rozhodovania, preto k určení, kto vznik nákladov súdneho konania spôsobil, nemožno použiť kritérium úspechu vo veci - týmto kritériom sa stáva práve zavinenie toho (chápané čisto v procesnom zmysle slova), kto zavinil, že súdne rozhodnutie neskončilo meritórnym rozhodnutím. Kritérium procesného zavinenia potom treba posudzovať

z objektívneho hľadiska, a to vo vzťahu medzi tým, čo žalujúca strana v konaní požadovala, resp. akého výsledku sa domáhala, a skutočnosťou, pre ktorú žalujúca strana neskôr predmetnú žalobu vzala späť s tým, aby bolo konanie zastavené. Termín „zavinenie“ nemožno interpretovať (s poukazom na ustálenú judikatúru) v doslovnom jazykovom zmysle,

ale vo vzťahu k príčinnej súvislosti, v ktorom je príčinou správanie sporovej strany, teda aj jeho prejav vôle spočívajúci v späťvzatí žaloby (bližšie viď napr. uznesenie ÚS SR

sp. zn. IV. ÚS 457/2018-10 zo dňa 15.08.2018). Okrem uvedeného odvolací súd poukázal výslovne aj na to, že príčina, ktorá viedla žalobcu k späťvzatí žaloby, je do značnej miery relevantná, a preto je vhodné, ak v späťvzatí žaloby uvedie dôvod, ktorý ho k tomu viedol,

a to pokiaľ má v zmysle procesných predpisov význam (odsek 11. odôvodnenia napadnutého uznesenia). Po všeobecnej argumentácii pristúpil odvolací súd k subsumovaniu konkrétnych okolností prípadu pod všeobecné právne závery vo vzťahu k použitiu § 256 ods. 1 CSP. Vychádzal pritom zo zaplatenia žalovanej sumy žalovaným po podaní žaloby, čo ako dôvod späťvzatia uviedla žalobkyňa vo svojom podaní. Išlo o rozhodnú skutočnosť.

Tým žalovaný vyvolal u žalobkyni nevyhnutnosť späťvzatia žaloby, a teda procesne zavinil zastavenie konania. Preto súd prvej inštancie správne posúdil dôvodnosť späťvzatia žaloby procesne a bez ohľadu na to, aký by bol výsledok konania, keby k jej späťvzatiu nedošlo (odsek 13. odôvodnenia napadnutého uznesenia).

24. Odvolací súd podal zrozumiteľný výklad právneho posúdenia veci v súvislosti s použitím § 256 ods. 1 CSP. Vysvetlil, ktorej strane sporu sa v danom prípade priznáva nárok na náhradu trov konania, tiež vysvetlil, podľa akých kritérií sa pri rozhodovaní riadil a uviedol, z akých dôvodov považoval žalovaného za stranu sporu, ktorá procesne zavinila zastavenie konania. Najvyšší súd tak dospel k záveru, že napadnuté uznesenie spĺňa všetky predpoklady pre zrozumiteľné a presvedčivé rozhodnutie v zmysle požiadaviek kladených pre odôvodnenie uznesenia v intenciách práva na spravodlivý proces. Ak by sa aj napadnuté uznesenie javilo stručnejšie v niektorých reakciách odvolacieho súdu na námietky žalovaného, nemožno konštatovať, že by táto stručnosť dosiahla intenzitu porušenia práva na spravodlivý súdny proces. Naviac sám žalovaný bol v odvolaní mimoriadne stručný a smeroval v podstate k správnosti právneho posúdenia veci s tým, že nárok na náhradu trov mal byť priznaný jemu. Odvolací súd mu však dostatočne vysvetlil, prečo mu tento nárok nepatrí.

25. Najvyšší súd považuje za vhodné sa na okraj vyjadriť aj k odvolacej námietke

(odsek 7. odôvodnenia tohto rozhodnutia) porušenia dobrých mravov, vo vzťahu ktorej žalovaný namietal nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia, ktoré sa týkalo spôsobu uplatnenia žalobkyninho nároku ako takého (nie nároku na náhradu trov konania).

CSP vo svojom čl. 5 zakotvuje princíp zákazu zneužitia práva, ktorý umožňuje v rozsahu ustanovenom CSP odmietnuť a sankcionovať procesné úkony, ktoré celkom zjavne slúžia

na zneužitie práva alebo na svojvoľné a bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva, alebo vedú k nedôvodným prietahom v konaní. Aby súd bol oprávnený, resp. povinný pristúpiť k uplatneniu daného princípu, bolo by nevyhnutné, aby konkrétna právna norma CSP v konkrétnom prípade prezúmovala spôsob jeho uplatnenia [m. m. IV. ÚS 562/2018 (8/2019)]. To však nie je prípad žaloby, na podklade ktorej konal súd prvej inštancie po postúpení veci z upomínacieho súdu (č. l. 63). Z uvedeného dôvodu to teda platí aj pre uplatnenie nároku

na vydanie bezdôvodného obohatenia samostatne za rôzne časové obdobia voči tomu istému žalovanému. Naviac zákon takémuto konaniu žalobcu nebráni, ale dokonca ho predpokladá (§ 166 CSP) a zároveň každé uplatnené obdobie môže mať i určité skutkové odlišnosti.

26. Najvyšší súd na záver poukazuje na to, že rozhodoval o dovolaní v obdobnej veci, ktorá bola predmetom dovolacieho konania vedeného pod sp. zn. 3Obdo/42/2023, 3Obdo/46/2023, 5Obdo/20/2023, 1Obdo/42/2023, 4Obdo/30/2023 a 5Obdo/17/2023, a to na základe dovolania podaného žalobcom. Na rozhodnutia vydané v týchto konaniach najvyšší súd poukazuje.

To však neznamená, že pristúpil k použitiu § 452 ods. 1 CSP, čo aj vyplýva z predchádzajúceho vyčerpávajúceho odôvodnenia. Najvyšší súd však z nich v zmysle princípu právnej istoty vychádzal.

27. Na základe uvedeného najvyšší súd uzatvára, že k žalovaným namietanej vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP nedošlo a z toho dôvodu dovolanie odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP.

28. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (druhá veta § 451 ods. 3 CSP; § 453 ods. 1 CSP). O výške náhrady trov konania žalobkyne rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.